

lavca se poznati nočejo. Saj Pašič niti noče podpisati zakona o delavskem zavarovanju. Starokopitneže bo treba strmoglaviti.

Bojška vlada mora priti na krmilo naše države. Sedanja vlada povišuje ministrom in načelniku države za mnogo milijonov plače, a da bi našla le eno skromno misel za zboljšanje gospodarstva, na to se ji še sanja ne. Namesto da bi sedanja vlada v Beogradu resno mislila na zgradbo potrebnih železnic, cest in drugih prometnih sredstev, pa Pribičević, Žerjav in enaki prostozidarski bratci začenejo s kulturnim bojem, t. j. s preganjanjem katoličanov, Slovencev in Hrvatov. Ta naloga se jim zdi bolj nujna, nego dviganje gospodarstva in valute.

Odobravam boj, ki ga vršijo poslanci Jugoslovanskega kluba v Beogradu proti sedanji vladi. Le kontrolirajte sedanje vladinove, le bičajte jih z ostro besedo in poročajte nam, kako grdo gospodarijo, kako vladajo. Če bodo ostali demokrati, samostojni in njih velesrbijanski zavezniki še nekaj let na vladi, bomo propadli gospodarsko vsi. To je bridka resnica.

Po mojem mnenju moramo vsi skupaj delati na to, da pri bodočih volitvah vržemo iz vlade one stranke, ki zadnja leta upropaščajo našo domovino. Slovenska ljudska stranka pa si naj pri bodočih volitvah poišče dobrih zaveznikov, da izvede pred vsem gospodarske točke našega programa. Naslonimo se tesno na brate Hrvate ter še posebej na avtonomistično misleče Bosance, Hercegovce, Dalmatince, Bunjevce, Makedonce. Tudi med Srbi se bodo našli gotovo pametni možje, kojim mrzi sedanji pogubonosni vladni način.

V teh dveh načrtih je zapopadena naša boljša gospodarska bodočnost: dvigniti in izrabiti naravne zaklade naše bogate jugoslovanske zemlje in na vlado postaviti poštene stranke. Delujmo vsi na tem načrtu in izginila bo polagoma nezadovoljnost, draginja in sovraštvo. Samo zabavljanje pa nas ne bo otelo gospodarskega pogina.

Ali nas še ni izučilo?

Ni še dolgo od tega, odkar je večina slovenskih naših kmetov spregledala, da jih je Samostojna kmetijska stranka tako prevarala, kakor še malokatera stranka v Sloveniji. Volilcem so trosili pesek v oči in jim pripovedovali, kako bodo davke znižali, vojsstvo zmanjšali na najmanjšo mero, kako je dr. Korošec Slovence Srbom prodal itd. Ponekod so celo govorili, da hočejo republiko, samo, da so volilce potegnili na svojo stran. Hujskali in divjali so ponekod na shodih tako in izpodkopavali vsako višjo oblast — seveda tudi državno — da ponekod ljudstvo ni bilo sploh več dostopno za trezno in pametno besedo. Botri te stranke pa so gledali od strani to početje in za hrbtom dajali potuho, hoteč na vsak način slovensko dobro ljudstvo prevariti, da bi z glasovi prevarjenega ljudstva ustvarili korupten in koritarski centralizem. Samostojnim je bil dovoljen vsak način hujskanja zoper Srbe, zoper državo in zoper vse, kar imenujemo oblast, samo, da so navolile več glasov. Ko je pa Samostojna volilce prevarila za tisoč in tisoč glasov, je v dejanju v Beogradu pokazala in delala vse ravno narobe, kakor je obljubila, ter nas popolnoma zapisala beogradskim mogotcem.

Velesrbski šovinisti (narodni prenapetneži) so zadnji čas seveda uvideli, da je slovensko ljudstvo spregledalo, in da Samostojna nima več tal na slovenskih tleh. Treba je torej spraviti novo goljufijo na dan, da bi zopet slovensko ljudstvo svoje glasove za nadaljnjih par let nehote prodalo za prikrite velesrbske in nadvladne težje. Demokratska stranka in radikalna stranka ste popolnoma igrali s samostojnim detetom vred. Nastopila je torej — tretja srbijanska stranka, to je zemljoradniška, ki še dosedaj ni imela prilike slovenske volilce prevariti. Toda cilj je prozoren. Postopanje srbijanskih zemljoradnikov v beograjski skupščini za nadvladne srbijanske težnje in sovražno bojno glasovanje proti predlogom Jugoslovanskega kluba, ki so merili za tem, da se postopa s Slovenci in Hrvati kot enakopravnimi brati, nas je naučilo dovolj. Dostikrat so celo s hrupom glasovali proti nam in ponovno pokazali, da so ravno taki šovinisti, kakor radikalni in demokrati.

Kljub temu pa so začeli v Sloveniji tudi zemljoradniško stranko, na koje krmilo stoji glavna agitatorja dr. Novačan in Anton Mahen iz Trnovelj. Kako čuden slučaj! Ravno Anton Mahen in dr. Novačan sta bila še pred najkrajšim časom največja agitatorja za SKS in sta celo nameravala ali vsaj želela priti do narodnega poslanca — ali celo še višje. Tam jima sreča ni bila mila, ker je očitno preveč kandidatov, pa premalo mest. Ustanovila sta tukaj novo stranko, ki ima sicer novo ime, a iste ljudi, nove fraze, a iste cilje kakor SKS, trgovina ista, trgovci so isti, le firma je druga. Ker je šla prejšnja firma v konkurs, se je morala ustanoviti nova firma, pod katero se bo ista prevara prodajala, kakor pod prejšnjo firmo.

Posvetovali smo se in sklenili, da jih moramo pustiti na otoku — na neizmerno veselje Gunnovo in v krepko zadovoljstvo Grayevo. Dali smo jim zalogo smodnika in krogel, kos Gunnovega prekaženega kozjega mesa, nekaj zdravih orodja, obleke, vrvi in majhno jadro — in na posebno željo zdravnikovo trdi lep kup tobaka —.

In končno smo se poslovili od otoka. Zaklad je bil spravljen, z vodo smo bili preskrbljeni tudi ostanek Gunnovega kozjega mesa smo vzeli s seboj — in nekega lepega jutra smo dvignili sidro in odjadrali iz severnega zaliva.

Uporniki so nas najbrž kje od blizu opazovali. Kajti ko smo prijadrali na odprto morje in se ozrli nazaj na otok, so klečali vsi trije na pesku ob morju in proseče dvigali roke k nam.

V srce nas je bolelo — pa nismo jih smeli vzeti seboj, ako nismo hoteli doživeti novega upora. In povrh — peljati jih domov na vešala, to bi bil prežalosten posel —.

Zdravnik jim je zakričal, da smo jim pustili zaloge in kje jih bodo našli. Pa po imenih so nas klicali in jokaje prosili, naj se jih za božjo voljo usmilimo in naj jih ne pustimo poginiti na tem žalostnem otoku —.

Ko pa so videli, da je ladja plula naprej in se bolj in bolj oddaljevala od brega, je eden izmed njih planil na noge, dvignil puško — in krogla je prižvižgala Silverju mimo ušes ter udarila v glavni jednik.

Sli smo pod krov na varno in ko sem proti poldnevu pogledal ven na morje, je na moje nepisno veselje izginjal najvišji vrh otoka v sinji daljavi nepreglednega obzorja —.

Priključil se jima je že tudi trnoveljski Cerar, ki je bil pri zadnjih volitvah izvoljen kot socijaldemokratski obč. odbornik. Sedaj hočejo tudi pridobiti majorja Burnika, pri kojem pa smo prepričani, da je vse delo zastoj. Ta gospod predobro pozna srbijansko gospodo, pa naj se ta imenuje tudi zemljoradniška.

Slovensko ljudstvo pa ima tudi gotovo že prevar dovolj in se prav gotovo ne bo še enkrat pustilo prevariti od kake srbijanske stranke, kakor se je zadnjič od Samostojne kmetijske. Gospoda zemljoradnika Novačana, doktorja ga ne smemo imenovati, ker bi nas kot zemljoradnik tožil radi razžaljenja časti, pa prosimo, naj nam reši uganko: Kdo more kot jurist trditi, da je slovenska zemljoradniška stranka, samostojna, republikanska, slovenska stranka, a istočasno pa sestavni del srbijanske zemljoradniške stranke. Istotako naj nam blagovoli rešiti uganko: kako je mogoče pisati proti Srbijancem, a istočasno ravno iste osovražene Srbijance ponovno posečati v Beogradu in se z njimi posvetovati. Da pa plača vse stroške Samostojne, neodvisne, republikanske, zemljoradniške, slovenske stranke, osobito list in druge stroške, sam Novačan in Anton Mahen, pa tako vsi vemo.

Iz poglavja o novih bremenih.

Iz Dalmacije in južnih delov naše kraljevine nam prihajajo poročila o lakoti in vsestranskem pomanjkanju. — Za klice odpomoči našim gladnim se očitno naša beograjska vlada le zelo — zelo malo zmeni. Pomanjkanje žita in prehrane je pri nas že tako občutno, da moramo kupovati drago rumunsko žito, sicer se lahko tudi pri nas razpase lakota v nevarni meri in obsegu.

V vsestranskem pomanjkanju in draginji živimo, a gospoda na najvišjih vladnih prestolih na misli na drugo, kot na povišanje davkov, trošarine, na notranje posojilo, in kako bi sama sebi zvišala plače. Ministri so si bili takoj edini, da se zviša zemljiški davek za 200 odstotkov in se poveča trošarina za navadna vina na 200 K. pri 100 litrih. Člani finančnega odbora se sicer protivijo neznosnemu povišku ravnokar omenjenih bremen, a ko bo prišla cela zadeva na glasovanje v skupščini, bodo vsi vladni podporniki glasovali za predlog ministrov in v najkrajšem času bodo začele finančne oblasti razpisovati 200 procentov več zemljarine in povišano trošarino. Kadar gre pri nas za odpomoč gladnim, za podporo invalidom, vdovam in sirotam, tedaj se pri nas take zadeve ali sploh ukinejo z dnevnega reda ali pa zavlačujejo po možnosti; ko pa treba povišati bremena, ki zadenejo v živo nižje in srednje sloje naroda, potem pa se pri nas izvrši vse s polno paro in — brez sicer običajnega zavlačevanja.

Povišanje davkov in trošarine še nikakor ne bo zadovalo našemu finančnemu ministru, ampak ta pripravlja novo notranje posojilo v znesku 4 milijarde kron. O tem posojilu razglašajo, da ga bodo uporabili za popravilo državnih železnic, a kdo jim verjame, ker vedno popravljajo na papirju, a v resnici se pa nič ne zgodi.

V času, ko gladujejo naši južni kraji, ko se uvaža v našo agrarno državo drago rumunsko žito, ko se povišujejo vsestransko že itak previsoka davčna bremena in razpisuje milijardsko notranje posojilo, je vlada na lahko in brzo roko zvišala kraljevo davčno listo, kakor smo že poročali in na Dunaju naročila za kraljevski dvor 36 prekrasnih kočij, ki bodo opremljene z zlatom in najfinejšo svilo. V Münchenu izdelujejo iz najfinejšega usnja veliko število konjskih oprav za konje, ki bodo vlekli te kočije. Oprave bodo okrašene s težkim srebrom. V Beogradu dovršujejo novi kraljevski dvor, v katerem se nahaja 70 razkošno opremljenih dvoran. Dragocenega pohištva za kraljevski dvor pa belgrajska vlada ni naročila pri tovarni pohištva v Zagrebu, kjer bi se plačalo v domačem denarju; pohištvo izdelujejo v Parizu, kjer mora vlada po današnjem valutnem stanju plačati 29 kron za 1 francoski frank. Stene posameznih dvoran bodo okrašene z dragoceni preprogami in rezbarijami, ki se dobijo za »masne pare« po vsej Evropi. Dunajčani pripovedujejo, da so izdelali tamkajšnji zlatarji srebarno in pozlačeno jedilno orodje, t. j. žlice, vilice, nože, krožnike in drugo. Te stvari bodo v 36 zabojih kmalu odposlali v Beograd. Dvorski sijaji bodo dvignili neštevilni dvorski dostojanstveniki, uradniki, sluge, potem 12 dragocenih dvorskih avtomobilov, konj, dvorska godba ter dva regimenta — telesne straže.

Svobodno mišljenje Sokola.

(Dopis od Sv. Marjete na Dravskem polju). Na tiho nedeljo je bil pri nas sokolski dirindaj. Prijedzili so namreč Sokoli iz Maribora ter so svoj tabor postavili na vrtu »hauptsamostojneža« krčmarja Finžgarja. Nastopil je tudi en govornik, ki je pravil, da oni delajo

Jadranje da veliko posla, nas pa je bilo malo, zato smo morali vsi marljivo delati. Le kapitan je ležal na zadnjem krovu na žimnici in poveljeval. Rane so se mu naglo celile, pa slab je še bil in miru je potreboval.

Obrnili smo se proti Srednji Ameriki, ker dolge poti na Angleško bi ne bili vzdržali z našimi slabimi močmi. In še preden smo dosegli prvo obljudeno pristanišče, smo bili vsi zdelani in utrujeni. —

Moja povest je pri kraju. Prijetno vožnjo smo imeli in nekega poznega večera smo zapluli v živahno pristanišče v mehikanskem zalivu.

Kako dobro so nam dele neštete lučice razsvetljenega mesta, kako pomirjevalno so vplivali na nas prijazni, dobrovoljni obrabi prodajalcev, ki so nam v neštetih barčicah prišli ponujat osvežujoče sadje in druga živila — kako prijetno je bilo vse to za nas po tistih divjih, krvavih prizorih, ki smo jih doživeli na samotnem otoku zaklada.

Graščak in zdravnik sta šla v mesto in vzela mene s seboj. Našli smo poveljnika angleške bojne križarke in šli z njim na krov. Zdravnik je pripovedoval naše doživljaje in preživel smo prav zabaven večer. Sele proti jutru smo se vrnili na »Hispaniolo«.

In tu nam je prišel naproti Ben Gunn in se zvijal v neizmerni zadregi —.

Silver je pobegnil —. On, Ben Gunn, pa mu je pomagal pri begu, kajti — če bi ta človek ostal na ladji, vse naše življenje bi bilo v neprestani nevarnosti —!

Pa ni šel praznih rok —.

na to, da bodo svobodno mislili in da se ne dajo komandirati od Rima. Sokolsko korajžje je tudi pokazal, ker je rekel, da črnih cot ne marajo. Ker se takin prerokov nisem dostikrat slišal, sem si komaj raztolmačil te skrivnostne besede. Torej svobodno misliti se bomo od teh ljudi naučili? Kaj to pomeni? Nam nihče ne brani svobodno misliti, ali pri vas to ni dovoljeno? Seveda pameten in pošten človek bi mislil samo to, kar je resnično, pošteno in pravično! Tako misliti ne prepoveduje ne Bog ne Rim.

Sokoli so se gotovo skregali s pametjo, poštenostjo in pravičnostjo, z Bogom in s svojo vestjo, zato hočejo imeti to čudno posebnost, da bi smeli misliti, (in gotovo tudi delati) neumne, nepošteno, krivične, brezbožne stvari. Lepi junaki to, ki oznanjajo svobodno misel!

Dolgo let poslušam že pridige, poznam katekizem, pa ne v pridigah ne v katekizmu ni prepovedano misliti in delati, kar je res in prav. Kaj bi torej ti ljudje radi, ki pravijo, da hočejo ljudi svobodno misliti učiti, je pametnemu človeku nerazumljivo. Če so hoteli s tem vojsko napovedati pametnim, poštenim in pravičnim mislim, jim pustimo radi to svobodo; saj bolj ubogega spričevala si niso mogli dati ko s tem. To bodo res zlati časi, ko bodo Sokoli naučili vse ljudi svobodno to je tudi umno, krivično, nepošteno misliti in delati. Le pomislite ljudje božji in sokolski, kako »fajn« bo to, ko bote vsi: mali in veliki, bogati in revni, gorenjci in dolenci smeli svobodno misliti, ko bote smeli, ali prav za prav morali misliti in delati tudi neumno, nepošteno itd. Ko se bodo tako »svobodno« misliti naučili mnogi ljudje, potem bodo Sokoli imeli dosti članov, ker se nahaja mnogo ljudi, ki se jim bolj dopadejo neumne in nepošteno misli in dela ko pa resnica in pravica. V tem se kaže tudi razlika med nami in Sokoli: mi smo za to in smo prepričani, da so dovoljene samo resnične, pošteno in pravične misli in dejanja, Sokoli pa so za to, da naj bodo dovoljene tudi neumne, nepošteno, krivične misli in dejanja. Za Sokole bodo torej takrat dobri časi, ko bodo dosegli to, da bo smel vsak tudi neumno, nepošteno misliti in delati.

Pametno in pošteno misliti in delati je bilo dovoljeno že dosedaj, a Sokolom to ni prav, oni hočejo tudi za neumnost in nepoštenost svobodo, menda za to, ker se dobro poznajo in vedo, da je pri njih več neumnosti in nepoštenosti. Tako vsaj si je razlagala moja kmetka pamet besede sokolskega govornika, da nas bodo svobodno misliti naučili. Se lepo zahvalimo za vaše »svobodno« mišljenje, to svobodo — neumno in nepošteno misliti — radi prepustimo vam in tistim, ki jim kaj takega diši. Dober tekl!

Kako fletno bo na primer v šoli, ko bodo smeli šolarji svobodno, to je tudi neumno in napačno misliti, (— prav in pametno misliti smejo že zdaj tudi —); če bo učencem misliti in rekel: 10 in 10 je 999, mu učitelj ne bo smel nič reči, ne bo ga smel poučiti, da 10 in 10 ni 999, ampak 20, ker bi učencem, ki ga bodo Sokoli in sokolski učitelji naučili svobodno misliti, lahko rekel učitelj nazaj: »jaz imam pravico svobodno misliti, kaj se vi, gospod učitelj vtikate v moje misli, jaz lahko mislim, kakor hočem, saj ste me vi, gospod učitelj in vaši Sokoli naučili svobodno, to je tudi neumno misliti. Vi si lahko svobodno mislite, da je 10 in 10 — 20, jaz pa si lahko svobodno mislim, in rečem, da je 10 in 10 — 999.«

Čim bolj svobodno, to je čim bolj neumno si jaz šolar mislim, tem lepši red mi morate v spričevalo dati. Ako bi vam kak moj svobodni odgovor ne bil prav, bi bilo to znamenje, da ne spoštujete svobode, to je tudi neumno misli in nespametnih odgovorov, potem niste več svobodnomiselni učitelj in ne Sokol, ampak črn klerikalec, ker klerikalci pravijo, da je dovoljeno samo pametno in pošteno misliti, pravi Sokol pa mora biti za to, da sme vsak tudi neumno in nepošteno misliti in delati. Če bo prišlo do tega, da bo lahko vsak človek in tudi šolar svobodno, t. j. tudi nespametno misliti in govoriti, ne bo treba več nadzornikov in višjih oblasti, kar bo nekaterim sokolskim učiteljem, ki jim šola ne diši posebno, čisto prav. Svobodno, to je tudi neumno misliti bodo znali šolarji in svobodnomiselni učitelji tudi brez nadzornikov. Ali ne bode potem dobro za učitelje in šolarje?

In kako »fajn« bo, ko bodo po sokolskem receptu svobodno misliti in delati kmetje in davkoplačevalci! Kaj bo rekla davkarija, če bo kmet rekel: Jaz smem svobodno misliti, da mi ni treba plačati davka, le pojte vi proč s svojimi davki in eksekutorji, ne pokvarite mi moje svobodne misli. Vi si svobodno mislite, da jaz plačam davke, jaz pa si svobodno mislim, da mi jih ni treba plačati, tako uči in zahteva sokolska svobodna misel! Zato se bomo vsi davkoplačevalci šli učiti svobodno misliti.

Z velikim veseljem se bodo svobodno misliti učili gotovo razni hudodelniki, zločinci. Če bo kakega tata, roparja ali zločinca zgrabil žandar ali ga klicala sodnja, bo tat ali ropar v imenu svobodne misli žandarju ali sodniku

Neopažen je prevrtil ladijsko steno in ukradel žakel zlata, približno tri- do štiristo ginej —.

Vsi smo bili, mislim, končno veseli, da smo se ga tako po ceni znebili.

V Bristol smo prijadrali prav v trenutku, ko je mislil graščakov prijatelj pripraviti resilni pohod.

Vsi, kar nas je ostalo živih, smo dobili seveda obilen delež od zaklada. Vsak ga je porabil, kakor je vedel in znal.

Kapitan Smollett je dal slovo pomorskemu življenju. Gray si je kupil ladjo in začel prekomorsko trgovino. Ben Gunn je dobil tisoč funtov. Pa v treh tednih, celo bolje v 19 dneh jih je pognal in dvajseti dan je že beračil. Dobil je na to samotno kočico in je živel prav, kakor svoj čas na otoku. Pa čudak je ostal celo življenje. Vaški paglavci so ga dražili, pa so ga tudi radi poslušali.

O Silverju nisem čul ničesar več. Najbrž je kje srečal svojo »staro« in živi z njo in s svojim »kapitanom Flintom« udobno življenje. Upam da, kajti v večnosti ga ne čaka mnogo udobnosti, če se prej ne spokori —.

Srebro in drugi zakladi pa še ležijo na otoku in kar se mene tiče, naj ležijo, kakor dolgo hočejo! Nobena sila me ne spravi več na tisti zakleti otok in svoje najhujše sanje preživljam vedno takrat, kadar čujem v spanju grmenje morskih valov ob skalnatih bregovih otokovih in kadar mi zveni v ušesih hreščeči glas »kapitana Flint«:

»Zlati, zlati, zlati, zlati —!«

lahko zabrusil v obraz: jaz sem se od Sokolov naučil svobodno misliti, in če smem svobodno misliti, kar hočem, smem tudi svobodno delati, kar hočem. Kaj stegate vi, gospod žandar svoje roke po meni, kaj rožljate z verigami, ali ne veste, da so nas Sokoli naučili svobodno misliti in delati. Ali ste vi klerikalec, da ne spoštujete svobodne misli, da me ne pustite svobodno misliti, da je tvoje moje; zakaj mi branite delati, kar mi moja, od Sokolov in sokolskih učiteljev naučena svobodna misel pravi? In vi, gospod sodnik, kaj mi govorite o nekaj kazenskih paragrafi, pa o kazni, ječi, postu, trdem ležišču! Ali ne veste, ali se še gospod sodnik niste naučili svobodno misliti? Ali ste tak nazadnjak in klerikalec, gospod sodnik?! Saj še so potem glavni klerikalci: papež, škofje in duhovniki (po sokolskem »farji« ali »ti črni«) bolj svobodomiselní. Ali ste tak nazadnjak in klerikalec, gospod sodnik?! Saj gospod sodnik me s silo vlečete pred sodbo in me s silo vržete v ječo, duhovniki pa me ne vlečejo pred spovednico, če hočem, lahko grem, če pa nočem, pa ne pride žandar po mene, kakor je to pri vas navada. Poboľšate se torej gospod sodnik, povejte tudi žandarjem, naj se poboľšajo, naj se z vami vred od Sokolov naučijo svobodno misliti in tudi nam tatom, in roparjem, goljufom in veržnikom, pustijo, da svobodno mislimo in delamo. Ako se ne bote hitro poboľšali, se bote zamerili Sokolom in vas bodo proglasili za klerikalce, to so tisti ljudje, ki jih imajo Sokoli najmanj radi, ker so klerikalci tako čudne stvari, da niso za to, da bi smeli ljudje svobodno, to je tudi neumno in nepošteno misliti in delati. Ko je torej sokolski govornik pravil, da bodo učili ljudi svobodno misliti, se pač menda ni zavedal, kako neumno je govoril, gotovo je mislil, da je bogve kako pametno znil. Po mojem mnenju je mož hotel reči: mi vas bomo učili, da se vam ni treba brigati za Boga, njegove zapovedi, za nauke sv. vere in cerkve, za vest, mislite, delajte živite, kakor hočete, kakor se vam »lušta«, svobodno, kakor zajci v gozdu, kaj bote poslušali besedo božjo itd. To bi radi tisti, ki učijo »svobodno« misliti. Tako svobodo imajo zverine, ne pa ljudje. Pameten in pošten človek misli, in dela samo to, kar je pametno, resnično in pošteno, tega pa uči človeka Bog po sv. veri, cerkvi in njenih naukih. Tako smo se učili že v šoli pri veronauku. Čudno, da študirani učitelji in Sokoli tega ne vejo več!

Pripomnimo še, da je s Sokoli prijezdilo nekaj oficirjev, da so jezdili Sokoli vojaške konje in da so telovadno orodje pripeljali vojakom z vojaškim vozom. Mi davkoplačevalci protestiramo, da bi se vojaštvo, ki ga plačujemo vsi, zlorabljalo za strankarsko agitacijo, za razširjenje svobodne misli in za hujskarijo zoper vero in cerkev. Žalostno pa je za Sokole, če sami brez vojaštva ne morejo ali ne upajo nič prirediti. Vi, gospodje učitelji, ki zdaj hočete ljudi učiti svobodno misliti, to je tudi neumno in nepošteno misliti in delati, ne pozabite, da bodo enkrat prišli do besede in na odgovor poklicali tiste zapeljivce ljudstva, ki našo mladino mobilizirajo proti Rimu in »črnim cotam« to je proti veri in cerkvi, in ki hočejo s Sokolom naše ljudstvo pokvariti, posrbiti; za to širite Sokola, da od vas zaslepljeni ljudje ne bi branili svojih pravic in svoje prostosti; sedanja nesrečna vlada, ki žene ljudstvo v obup, državo pa v pogubo, vas podpira z denarjem in vojaštvom, da bi lahko beograjski »obersokolik« nas Slovence še naprej tlačili, kakor to delajo z našimi vojaki, in nas s hudimi davki okusili in slekli, sebe pa obogatili. Če ste vi in vaši nafarhani pristaši tako slepi, da tega ne spoznate, je vaša stvar, a mi resnico tega čutimo na lastni koži, a vi pa še bote, ko bo vaša doba minila in bo tudi vas morala pamet srečati. Toliko za enkrat, da bote videli, vi razni Jarci in Mohorji, da imamo še svoje misli o vaših »svobodnih« mislih.

Naše ljudstvo zboruje.

Sijajna shoda naše stranke v Ljutomeru in Slovenski Bistrici.

Slovenska ljudska stranka je sklicala za velikonočni pondeljek dva večja shoda: v Ljutomeru in Slov. Bistrici. Udeležba je bila na obeh shodih zelo lepa, dasiravno se je vršila agitacija še le zadnje dni.

V Ljutomeru se je shoda udeležilo nad 500 ljudi. Predsedoval je predsednik krajevne organizacije g. Jakob Rajh. O položaju in o delovanju naših poslancev je poročal narodni poslanec dr. Hohnjec. Gospod poslanec je ožigosal skrajno slabo gospodarstvo sedanje vladne večine. Pokazal nam je v jasni luči, da so samostojni poslanci in socialdemokratje skrivni, da se je razparcelirala Slovenija in da se vodi danes ta pogubna notranja in zunanja politika. Dr. Hohnjec je navzočim opisal, da so v Beogradu poslanci Samostojne in demokratske stranke glasovali zoper obtožbo generala Zečeviča, kateri je glavni krivec, da je toliko mladeničev-vojakov ob vpoklicu letošnjih zimo storilo nesrečno smrt oz. obolelo. Zborovalci so glasno odobravalni poslančeve besede in so izrekli zaupnico celemu Jugoslovanskemu klubu.

Shod v Slovenski Bistrici je bil tako veličasten, da si lepšega misliti ne moremo. Udeleženci iz 4 okrajev so napolnili veliko dvorano Okrajne hranilnice. Predsedoval je novoveški župan g. Zafošnik. Govorili so: poslanca Pušenjak in Zebot, dr. Jerovšek in občinski odbornik Gril. Pušenjak je razkrival zavoženo državno gospodarstvo, kako sedanja vladna večina razmetava davčni denar za teatre, za pretepače in za razna podkupovanja, a za bolnišnice in za narodno gospodarstvo pa ga nima. Sedaj hoče ta vladna večina, v kateri so tudi samostojneži, povišati davke za 100 odstotkov. Poslanec Zebot je govoril v dveh zadevah, katere nas Slovence in Hrvate najbolj prizadenejo: o razkosaњу Slovenije in o vojaštvu. Ko je povdarjal, da poslanci Sl. ljudske stranke ne bodo prej mirovali, dokler se nam ne da avtonomna združena Slovenija, je ves zbor to obljubo vzel z velikim navdušenjem na znanje. Govorec o trpljenju naših rekrutov ob vpoklicu, o naši zahtevi, da se krivce strogo kaznuje, in ko je povedal govornik, da so poslanci Samostojne glasovali za generala Zečeviča proti našim trpečim mladeničem, je nastalo v dvorani živo, kot v mravljišču. Vse je obsojalo te žalostne razmere in izdajstvo samostojnežev. Posestnik Gril je dokazal, kako je liberalni advokat trdil, da še kmet plača premalo davka. Domači rojak dr. Jerovšek je govoril o nakani vladnih strank, da se šola razkristjanja in o namenu dr. Susteršiča, da z rezkolom oslabi našo stranko. Zborovanje je bilo zelo iskreno. Samostojneži si niso upali motiti zborovanja, da-

siravno so se že celih 14 dni na to pripravljali. Oba shoda sta pokazala, da stoji naše ljudstvo bolj trdno kot kedaj poprej na strani naše Slovenske ljudske stranke. Narod je sprevedel, da krščanska stranka s svojim voditeljem dr. Korošcem ne zapusti ljudstva tudi v slabih časih ne, in da z velikim naporom brani trpeče. V stranko se vračajo tudi zapeljani, ki so ob volitvah 1920 šli z drugimi strankami. Na obeh shodih so bile sprejete važne resolucije, katere prinašamo na drugem mestu.

Važni gospodarski in politični sklepi.

Na krasno uspešnih shodih v Ljutomeru in Slovenski Bistrici je zbran narod napravil te le sklepe:

Proti zvišanju davkov!

1. Odločno protestiramo proti 100 odstotnemu zvišanju zemljiškega in vseh drugih davkov, kakor jih zamišlja sedanja beograjska vlada. Kmetosko ljudstvo in delavski sloji ne morejo več prenašati davčnega vijaka, ki izmoghva voljo do dela in povzroča obubožanje prečasnih pokrajinj, predvsem pa zadene to zvišanje z davki itak preobloženo Slovenijo. Načelo: enake pravice, enake dolžnosti zahteva, da se čimprej izvede izenačenje davkov in moderna davčna reforma.

Zahtevamo samoupravno Slovenijo.

2. Zahtevamo revizijo ustave v avtonomističnem smislu. Naša država bo procvitala samo v tem slučaju, če bodo vsa tri plemena na svoji zemlji gospodarji, ne pa podložniki. Centralizem, ki so ga z nesrečno Vidovdanko ustavo uvedli zagovorniki današnjega načina vladanja, je med Slovenci in Hrvatí trčil na neizprosni odpor. Centralizem je vzrok vsega nezadovoljstva, gospodarskega propadanja in plemenske borbe v naši državi. Naše geslo je: Slovenija Slovincem v okvirju države SHS! Mi hočemo in zahtevamo gospodarsko, kulturno in zakonodajno avtonomijo.

Za naše vojake.

3. Obsojamo nečloveško in nekulturno postopanje posameznih vojaških oblasti z našimi rekruti in vojaki. — V sled zanikrosti in nerazumljive brezsrčnosti so vojni minister in drugi predpostavljeni napram lastnemu narodu zakrivil v pretekli zimi smrt stoterih in neozdravljive bolezni tisočeriš slovenskih, hrvatskih in tudi srbskih mladeničev. Obenem pa obsojamo tudi početje vladne večine, ki še danes generala Zečeviča ni izročila sodišču.

Dajte nam nov vojaški zakon.

4. Zahtevamo nov vojaški zakon, koji bo znižal število vojaštva in službeno dobo ter da bodo slovenski vojaki služili v kadrih v Sloveniji.

Zaupnica dr. Korošču in Jugoslovanskemu klubu.

5. Izrekamo poslancem Jugoslovanskega kluba, zlasti pa voditelju dr. Korošču za neustrašeno borbo za avtonomijo Slovenije svojo iskreno zahvalo in popolno zaupanje. Mi odobravamo borbo Jugoslovanskega kluba proti centralistični vladni večini in slovesno izjavljamo, da bodemo poslance Slovenske ljudske stranke ob vsaki priliki, predvsem pa o priliki bodočih volitev v narodno skupščino podpirali.

Volitve nam dajte!

6. Zahtevamo, da vlada razpiše nemudoma volitve v narodno skupščino. Volitve so edini izhod iz današnjega, skrajno slabega gospodarskega položaja. Namesto poslancev Samostojne — kojim izrekamo popolno nezaupnico — naj pridejo novi močje; novi in pošteni močje naj po ljudski volji rešijo vsa pereča vprašanja, ki jih je sedanja vladna večina zanemarila.

Ugovarjamo proti razkristjanjenju šole.

7. Protestiramo proti novemu šolskemu zakonu, ki ga je izdelal Glavni prosvetni odbor v Beogradu, po katerem hočejo razkristjaniti šolo in vso mladinsko vzgojo. Mi, katoliški Slovenci nikakor ne pripustimo, da bi se pometa- lu iz naših šol duhovnike — katehete, in da bi se veronauk poveril posvetnim učiteljem. Država, katero tvorimo tudi mi, mora skrbeti za katoliško vzgojo mladine, kajti edino- le katoliška vzgoja je najboljšje jamstvo za dobre in trdne temelje naroda in države.

Obsodba dr. Susteršiča.

8. Obsojamo kot odločni katoličani in Slovenci vsak poizkus, da se po naročenih ljudeh, to je po dr. Susteršiču krši enotnost naše Slovenske ljudske stranke. Take ljudi in take poizkuse obsojamo z vsem ogorčenjem in izjavljamo, da ostanemo v teh resnih časih trdno in zvesto ob strani Slovenske ljudske stranke, katere taktiko in politiko odobravamo v celoti.

Proti Radiču.

9. Obsojamo politiko Hrvatskega bloka z Radičem na čelu, kateri je s svojo neudeležbo v Beogradu glavni krivec sedanjega načina vladanja. Če bi Radič šel s svojimi poslanci v Beograd, ne bi mogli Srbijanci tako postopati z nami. Od naših poslancev zahtevamo, da kot odločna opozicija kontrolira v Beogradu delovanje vlade in nas ščitijo.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Politično delo v narodni skupščini in v posameznih odborih je počivalo čez velikonočne praznike. Ministri, kolikor jih ni zaposlenih na genovski konferenci, se med seboj razgovarjajo o poteku konference v Genovi.

Muslimanski klub je zadnje dni zboroval v Sarajevu. Na tem zborovanju je prišlo med Turki do razkola. Glavno avtonomistično strujo vodi znani muslimanski poslanec Spaho, drugo manjšo pa Magljič. V sled tega razkola sta podala ostavko oba muslimanska ministra. Glede vladne krize ne namerava podvzeti vlada do 24. t. m. nobenih korakov. Vladno krizo bo rešil Pašić na ta način, da bo ponudil enega ministra samostojnežem, drugega pa skupini onih poslancev zemljoradnikov, ki so izstopili iz zemljoradniške stranke in tvorijo sedaj takozvani »Seljački savez«.

GENOVSKA KONFERENCA.

Bilo je že precej svetovnih konferenc in posvetovanj, pa nobeni se ni pripisovalo toliko važnosti, kot sedanji v Genovi. Doslej so reševale svetovna vprašanja takomenevane velesile ali zmogovite države in vse druge države in drugi narodi so se njenim sklepom morali pokoriti. Vse dosedanje seje so vršile v znamenju meča in sile, položaj v Evropi pa je postal vedno težji in gospodarske kakor tudi politične razmere vedno bolj zamotane in brezplodne. V teh stiskah pa se je spomnil svet, da je potrebno govoriti z vsemi narodi in vsemi državami in tako je bila sklicana genovska konferenca. Po tej konferenci lahko pričakujemo, da bo za vselej konec nadvlade par držav nad celim svetom. — Francija seveda še vedno teži za nekdanjim stanjem, vidi se pa, da je v svoji politiki osamljena in da ves svet hrepeni po miru in spravi. Glavni predpogoj miru je razorožanje in če bo genovska konferenca to pošteno zaključila, je njen uspeh zagotovljen. Ob otvoritvi konference so zlasti Francozi poskušali, spraviti razorožanje iz dnevnega reda, pa le ni šlo, kmalu so uvideli, da se brez tega ne da o drugih stvareh razpravljati.

Rusiji so sponasali njeno vojsko, ruski delegat je pa prav dobro orisal evropski militarizem. Veliko držav je še, ki silijo in grabijo preko svojih meja, Rusija je najbolj ogrožena, od vseh strani so jo napadali in še danes ni miru, ker si največji grabeljivci lastijo pravico, deliti in »reševati« ves svet. Najprej morajo odložiti orožje oni, ki napadajo in potem še le oni, ki se branijo in ki so ogroženi. Tudi Anglija in vse države, ki so bile vedno nevtralne (nepriustranske, miroljubne) zastopajo ta načela ter menijo, da je takoj in pred vsem potrebno najmanj 10 letno premirje z obveznostjo vseh držav, da ne bo nobena stopa la preko svojih mej. Dokler ni mir zagotovljen, se ne more dvigniti in urediti gospodarstva. Že to je mnogo vredno da so merodajne države vse to uvideli in spoznale, iz tega spoznanja izhaja pot do dobrih gospodarskih odnošajev in do prave svetovne obnove. Najlepši začetek te sprave in sporazuma sta storili Nemčija in sovjetska Rusija. Zastopniki obeh držav so sklenili pogodbo, po kateri se upostavljajo popolnoma sporazumni in ravnopravni odnošaji, obe državi se odrekata medsebojnim terjatvam vseh dolgov in vojnih odškodnin ter si med seboj dovoljujeta trgovinske pravice. Nemčija priznava sovjetsko Rusijo kot pravno državo v polnem obsegu. Ta pogodba je v Genovi vzbudila veliko zanimanja, eni jo odobravajo, drugi se radi nje jezijo. Za druge države rusko vprašanje še ni rešeno. Denarno vprašanje igra veliko vlogo, ruski delegati pravijo, da če že morajo priznati dolgove, ki jih je delal nekdanji car, zahtevajo tudi, da jim antanta da, kar je nekdanj carju obljubila. Tega pa je mnogo in antanta je v hudih škripcih. —

Madžarski zastopniki so vse sosedne države obtožili, da slabo postopajo z ogrskim življem, ki v njih živi. Kako so Madžari proti narodnim manjšinam je menda celemu svetu kolikor toliko znano in za to ta obtožba ne bo posebno verodostojna. — Delegati male države Luksemburške so konferenco zapustili, ker jim niso dali mesta v nobeni komisiji.

Iz delokroga Kmet. družbe.

„Na take člane žvižgam . . .“

Ne verjeli bi, da je to mogoče, toda res se je zgodilo dne 5. aprila 1922, da je izjavil predsednik Kmetijske družbe za Slovenijo, samostojnež Gustav Pirc, da žvižga na take člane in še huje se je izrazil s tem, da je rekel, da ga veseli, da so naselili kmetje, ki se niso zgledili pravočasno za galico in zato tudi ničesar ne dobijo. Razpravljalo se je namreč v odborovi seji, da bo morala skrbeti družba za to, da kolikor mogoče veliko ugodnosti pribori za naše kmete. Toda predsednik Pirc se ne ozira na kmetški stan kot tak in na kmetijstvo sploh, temveč le na tiste člane, ki trobijo v samostojni rog. Zato »žvižga na take udes«, ki pričakujejo kakih koristi od Kmetijske družbe in se celo veseli, da so nekateri štajerski vinogradniki naselili radi modre galice. Ta izjava predsednikova je poparila vse odbornike. Samostojneži so skušali omiliti besede, ki so padle iz ust nekmetjskega predsednika. Kmet Vrečko pa je zavrnil z odločnostjo te skrajno žaljive besede in z veliko neustrašenostjo branil svoje stanovske tovariše-kmete ter je v živih besedah poklical družbi v spomin, kako nalogo in kake dolžnosti ima izvrševati med kmetkim ljudstvom.

Razmere v Kmetijski družbi za Slovenijo postajajo od dne do dne žalostnejše. Družba ne nudi kmetškemu stanu skoraj ničesar več, pač pa mora skrbeti, da preživi veliko število drago plačanih uradnikov. Tudi ni čudno, da število članov družbe vedno bolj pada. Pred lanskim letom je imela še 33.000 članov, dočim je sedaj padlo število približno na 16.500 članov. To dejstvo prča, da družba ne vzbuja zanimanja med kmetskim ljudstvom in ne izvršuje več svoje naloge v tej meri, da bi privabila člane v svoj krog. Pač pa odbija postopanje posameznikov vedno bolj kmete in zlasti je opaziti, da obračajo hrbet posestniki takemu predsedniku, ki »žvižga na take člane.« Mislimo bode- mo morali v kratkem na kako novo gospodarsko organizacijo, ki bo v polnem obsegu nadomestila delo bivše po- žrtvovalno delavne »Kmetijske družbe.«

Samostojni lepo skrbijo za Kmetijsko družbo! Kmetijska družba za Slovenijo, ki je bila poprej izdatno podpirana še pod avstrijskim nemškutarskim režimom, je prosila vlado, v kateri sedita samostojni in demokratski slovenski minister, za izdatno podporo 200.000 K, da bi zamogla vsaj kriti velike stroške za strokovni list. Minili so mesci in mesci, toda od vlade, ki razsipava milijone in milijone za strankarske namene, ni nobenega odgovora.

Lepi sadovi samostojno-demokratske vlade. V zadnji odborovi seji Kmetijske družbe je izjavil vladni zastopnik samostojnež Sarcin kot vodja kmetijskega oddelka, češ, da ni mnogo manjkalo, da bi bili morali zapreti še celo kmetijske šole radi pomanjkanja kreditov. Nadalje je zatrjeval, da je tudi državna zrebčarna na Selu pri Ljubljani v nevarnosti, ker vlada še dosedaj ni potrdila denarnih prispevkov. Samostojneži bodo zares — če e še bodo dolgo na vladi, — dosegli to, da bodo vse naprave, ki obstojijo za povzdigo kmetijstva, ukinili in nalagali kmetškemu stanju le samo davke.

Niti za po uimah prizadete posestnike nimajo srca! Samostojneži vedno farbnjo po listih, kako dobivajo pod-